

● หลักการและเหตุผลในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

การกำหนดให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น และการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นในการใช้ทรัพยากร ทั้งที่จากรายได้ท้องถิ่นจัดเก็บเอง และรายได้ที่รัฐบาลจัดสรร ที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีความโปร่งใสมากที่สุด การวางแผน ถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่ง ที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้น ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีการปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่กำหนดให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในช่วงเวลาที่กำหนด มีการควบคุมติดตาม วัดและประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผน แผนงาน โครงการนั้น จะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้งในหน่วยงานภาครัฐ และประชาคม

องค์การบริหารส่วนตำบลสามเมือง ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแนวทางระบบการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเมือง เพื่อเตรียมการสำหรับการพัฒนาในอนาคต ซึ่งถือว่าเป็นแผนที่แสดงถึงทิศทาง หรือแนวทางการพัฒนาในอนาคตเชิงนโยบายหรือยุทธศาสตร์ เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ แผนชุมชน และนโยบายของผู้บริหารในการพัฒนาท้องถิ่น

อนึ่ง ในการพัฒนาจะนำไปสู่สิ่งที่มุ่งหวังได้นั้น จะต้องสามารถนำแผนที่วางไว้ไปแปลงไปสู่การปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ฉะนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลสามเมือง จึงได้จัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งถือเป็นกลไกในการแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติโดยมีหลักการที่ว่า ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหนึ่งๆ จึงมีแนวทางการพัฒนาได้มากกว่าหนึ่งแนวทาง และภายใต้แนวทางการพัฒนาหนึ่งๆ จะมีโครงการได้มากกว่าหนึ่งโครงการ ที่จะต้องนำมาดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายและวิสัยทัศน์ ในที่สุด นอกจากนี้ แผนพัฒนาสามปี ยังเป็นแผนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยใช้เป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นไปอย่างรอบคอบ เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

● แนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

1. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 [แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552]

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องปฏิบัติภารกิจ และหน้าที่ในการให้บริการประชาชนและพัฒนาท้องถิ่น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ให้ตอบสนองต่อปัญหา และความต้องการของประชาชน และเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 [แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552] มาตรา 67 – 68 และในการวางแผนพัฒนา ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณของท้องถิ่นก็จะต้องคำนึงอำนาจหน้าที่ และภารกิจตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ตามหลักเกณฑ์และแนวทางในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good governance : GG) เพื่อให้ภารกิจของท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. การบริหารราชการจะต้องมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

2. การบริหารราชการจะต้องเกิดความประหยัด คุ่มค่าในเชิงภารกิจ
3. การบริหารราชการจะต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบซึ่งกันและกันได้ตลอดจนจะต้องมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและต่อเนื่อง

2. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนินการให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ อย่างรวดเร็ว เกิดประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อปัญหา และความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้อง และนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริงและเกิดความยั่งยืน จะต้องมีการวางแผนพัฒนา ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน โดยใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหลักในการบริหารงาน ซึ่งถือเป็นนโยบายสำคัญของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้กำหนดให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องใช้แผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน ตามที่บัญญัติไว้ใน ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 25 ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาสามปีเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม รวมทั้งวางแนวทางเพื่อให้มีการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสามปี

ในปัจจุบันนี้ เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่า แนวทางการส่งเสริม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะสามารถนำพาองค์กร การบริหารงานภาครัฐ การประสพผลสำเร็จภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่ตลอดเวลา แต่การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเป็นเรื่องใหม่ในหลายๆ ประเทศยังไม่มี การพูดถึงเรื่องนี้กันมากนัก สำหรับในประเทศไทยก็เช่นกัน แม้ในช่วง 2 - 3 ปีมานี้จะมีหลายหน่วยงานพยายามผลักดันให้เกิดขึ้นกับระบบราชการไทย แต่ในทางปฏิบัติยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก โดยเฉพาะระบบราชการไทย ซึ่งยังมีความคุ้นเคยกับการทำงานแบบรวมศูนย์อำนาจและสั่งการ

ความหมายของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม คือ การบริหารที่เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานของรัฐ ได้เปิดโอกาสให้ประชาชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการบริหารและการดำเนินงานของรัฐ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน กระบวนการบริหารงานที่สำคัญที่สุดก็คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและภาคส่วนอื่นๆ ในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในงานราชการของ ท้องถิ่นทุกระดับ โดยในทางตรงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนตัดสินใจเลือกนโยบายสาธารณะ (การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น) เช่น การลงประชามติ และการรับฟังความคิดเห็น ฯลฯ และในทางอ้อมควรเปิดโอกาสโดยผ่านผู้แทนเครือข่ายต่างๆ เช่น กลุ่มนักวิชาการ องค์กรประชาสังคม ตัวแทนภาคธุรกิจ สื่อมวลชน และตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ ของสังคม ฯลฯ

3. ประโยชน์จากการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมที่จะบังเกิดแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 มิติ ดังนี้

3.1 มิติด้านการเรียนรู้ (Learning and Growth Perspective) การที่องค์กรจะสามารถสร้างผลงานด้านกระบวนการผลิต หรือให้บริการที่เป็นเลิศ บุคลากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถต้องการความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ต้องการการเรียนรู้และวิจัยเพื่อสร้างผลผลิตใหม่ๆ มุมมองด้านการวัดผลเกี่ยวกับการเรียนรู้และทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นรากฐานของความสำเร็จในระยะยาวและอย่างยั่งยืนขององค์กร

3.2 มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Process) การที่ผู้รับบริการจะเกิดความพึงพอใจ และกล่าวถึงองค์กรในทางที่ดี มาจากการที่เราสามารถสร้างผลงานในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต กระบวนการให้บริการ กระบวนการบริหารทรัพยากร กระบวนการส่งมอบบริการ โดยกระบวนการใน

หน่วยงานถือเป็นกลยุทธ์สำคัญทำให้ผลงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี อันจะนำไปสู่ความพึงพอใจของ ลูกค้าและความสำเร็จขององค์กรที่ต้องการวัดผลงานอย่างสม่ำเสมอประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) **ขั้นตอนที่หนึ่ง** การปรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นธรรมาภิบาลโดยลดความขัดแย้งตัวของระบบราชการ เพื่อยอมรับความคิดเห็นของประชาชน ด้วยหลักการ 6 ประการ คือ หลักคุณธรรม นิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

2) **ขั้นตอนที่สอง** การสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชน ให้เกิดความพร้อมรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง การเข้าถึงข้อมูล มีความมั่นใจ มีความรู้ มีโอกาส มีเวทีการแสดงออก ฝึกคิด ฝึกทำ ลองผิด ลองถูก โดยควรจะมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

- มีความตื่นตัวทางการเมือง มีบทบาททางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมือง
- มีความรู้ดีพอ มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้นำ และการทำงานเป็นทีม
- มีจิตสาธารณะ
- มีจิตสำนึกรักท้องถิ่น

3) **ขั้นตอนที่สาม** การสร้างจิตสำนึก การรัก ห่วงแหนและความภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่นของตนเองร่วมกัน สร้างพลังที่มีแนวทางเดียวกัน โดยควรจะเน้นปรับที่ระบบการศึกษา ทั้งระดับนักเรียนและระดับประชาชนทั่วไป

4) **ขั้นตอนที่สี่** การสร้างสังคมแห่งความเอื้ออาทร สังคมแห่งความเอื้ออาทร เป็นสังคมที่มีความรักและความเข้าใจท่ามกลางความแตกต่างของบุคคลในสังคม ทั้งคนที่มีฐานะร่ำรวยและคนที่มีฐานะยากจน ทางกลุ่มมีความเห็นว่า สังคมแห่งความเอื้ออาทร คือ การที่ทุกคนในสังคม สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เทศบาลควรจะดำเนินแผนงาน/โครงการที่ส่งเสริมสมาชิกในสังคมในลักษณะควบคู่กัน คือ การอุดหนุนคนจน เกื้อหนุนคนมี ให้คนจนอยู่ดี คนมีอยู่ได้ โดยการอุดหนุนส่งเสริมคนจนซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพแพงกว่าคนเมืองหลายเท่าตัว ให้สามารถดำรงชีพได้ภายใต้ความเป็นสมาชิกของสังคมด้วยการลดค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ เช่น การให้เบี้ยยังชีพ โครงการบ้านมั่นคง การบริการด้านอนามัย การส่งเสริมอาชีพ และสนับสนุน ติตอาวูให้กับคนมี/นักธุรกิจให้มีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น เช่น ส่งเสริมการค้าขายของคนเมืองในด้านต่างๆ จัดระบบขนส่งมวลชนให้สะดวก แก้ปัญหาการจราจร การวางผังเมือง การให้ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง

3.3 มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) การที่องค์กรจะประสบความสำเร็จได้จะต้องมีรากฐานจากผลงานด้านลูกค้าหรือผู้รับบริการ อาทิ ประชาชนเกิดความพึงพอใจ ประทับใจในการบริการรู้สึก และกล่าวถึงองค์กรในทางที่ดีองค์กรเทศบาลไม่ได้ตั้งขึ้นมาเพื่อควบคุม สั่งการ หรือตรวจสอบประชาชน เทศบาลต้องเป็นฝ่ายประสานงาน ประชาชนไม่ปฏิบัติตามกฎ กติกา ก็แจ้งกล่าวตักเตือน โดยใช้กระบวนการอยู่ร่วมกันในสังคมเล็กๆ โดยความเป็นท้องถิ่นเดียวกัน เทศบาลควรจะวางตัวเป็นหน่วยงานกลางที่เป็นฝ่ายประสานงาน มีบทบาทส่งเสริมสนับสนุน เกื้อหนุน อุดหนุน และสร้างเกราะคุ้มกันให้ประชาชนเกิดความเข้มแข็ง มีบทบาทในการตัดสินใจด้วยตัวเองได้ มีความรู้พอเพียงที่จะเป็นตัวของตนเอง พึ่งตนเอง มีความมั่นใจในการเป็นเจ้าของเมืองแล้วให้เทศบาลเป็นผู้จัดการความซับซ้อนต่างๆ ให้การพัฒนาเมืองให้เกิดความยั่งยืนและต่อเนื่อง ไม่ใช่การยึดติดกับตัวผู้บริหาร หรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้ง/แต่งตั้ง แต่ต้องพัฒนาด้วยความเข้มแข็งของภาคประชาชน นายกเทศมนตรี ควรมีบทบาทเป็นผู้รับใช้ประชาชน เสมือนหนึ่งกับการรับจ้างประชาชนมาเพื่อขอเสนอตัวเป็นผู้บริหารจัดการเมือง มีหน้าที่จัดการปัญหา และอุปสรรคอันซับซ้อน ให้ก่อเกิดเป็นรูปธรรมให้มากที่สุด และมีหน้าที่รายงานการทำงาน และเรื่องราวต่างๆ ให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้คนเมืองในภาคส่วนต่างๆ ของสังคมได้มีโอกาสรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมตรวจสอบในสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับเมืองหรือท้องถิ่นของตนเอง

3.4 มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) เป็นมุมมองในการวิเคราะห์ถึงความคุ้มค่าของเงินที่ใช้ต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น หรือเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ

● ลักษณะของแผนพัฒนาสามปี

แผนพัฒนาสามปี เป็นการแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยมีหลักคิดที่ว่า ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหนึ่งๆ จะมีแนวทางการพัฒนาได้มากกว่าหนึ่งแนวทาง และภายใต้แนวทางการพัฒนาหนึ่งๆ จะมีโครงการ / กิจกรรมได้มากกว่าหนึ่งโครงการ / กิจกรรมที่จะต้องนำมาดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการในแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งจะมีผลต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย จุดมุ่งหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน และวิสัยทัศน์ในที่สุด

นอกจากนั้น แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี กล่าวคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้การวางแผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยนำโครงการ / กิจกรรมจากแผนพัฒนาสามปี ในปีที่จะจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ไปจัดทำงบประมาณเพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นไปด้วยความรอบคอบ และผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำปี เพื่อเป้าหมายสูงสุด คือ การแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนา คือ การแก้ไข ปัญหาความเดือดร้อน ให้สอดคล้องกับความต้องการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนในท้องถิ่นนั้น แผนพัฒนาสามปี มีลักษณะกว้างๆ ดังต่อไปนี้

1. เป็นเอกสารที่แสดงความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
2. เป็นเอกสารที่แสดงแนวทางการพัฒนา และวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนและมีลักษณะเฉพาะเจาะจงที่ดำเนินการ
3. เป็นเอกสารที่แสดงโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาที่จะดำเนินการเป็นห้วงระยะเวลาสามปี
4. เป็นเอกสารที่จะแสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากับงบประมาณรายจ่ายประจำปี

● แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2559 -2561) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทย

เพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยมีแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด และขอบเขตประเภทโครงการที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแล้ว ให้พิจารณาดำเนินการ ตามหนังสือสั่งการ กระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ด่วนที่สุด มท 0810.2/ว 0703 ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2558 เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวทางการจัดทำประสานแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. กำหนดห้วงเวลาการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดและแผนชุมชน
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ และโครงการพัฒนาที่รองรับเงินอุดหนุนทั่วไปตามประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นโยบายของรัฐบาล แผนงานด้านความมั่นคง ภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการ รวมถึงสามารถใช้ค่านิยมพื้นฐานของคนไทย

มาปรับใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความเหมาะสม โดยจะต้องถือปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้

3. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาสามปี เป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณ และนำโครงการพัฒนาในปีแรกของแผนพัฒนาสามปี ไปเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ส่วนโครงการพัฒนาในปีที่สองและปีที่สามของแผนพัฒนาสามปี ต้องเป็นโครงการพัฒนาที่ต้องทำต่อเนื่องจากโครงการพัฒนาในปีแรก หรือเป็นโครงการพัฒนาที่จัดลำดับความสำคัญของโครงการน้อยกว่าโครงการพัฒนาในปีแรก ในแผนพัฒนาสามปี โดยหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการพัฒนาที่ไม่ได้ระบุไว้ในโครงการพัฒนาปีแรกของแผนพัฒนาสามปี ให้เพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงตามความจำเป็น

4. ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ดังนี้

(1) สนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันพิจารณาโครงการพัฒนาของตนเองโดยแยกเป็น 3 ระดับ

(1.1) โครงการที่ชุมชน/หมู่บ้าน สามารถดำเนินการได้เองทั้งหมด

(1.2) โครงการที่ชุมชน/หมู่บ้าน จะต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นบางส่วน

(1.3) โครงการที่ชุมชน/หมู่บ้าน ไม่สามารถดำเนินการเองได้จำเป็นต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นเป็นผู้ดำเนินการ และรวบรวมโครงการดังกล่าวเสนอต่อที่ประชุมประชาคม โดยให้สำนัก/กอง/ส่วน/งาน ที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการและนำข้อมูลที่ได้มาประสานกับผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

(2) เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล จัดประชุมประชาคมตำบล/ประชาคมเมือง หรืออาจร่วมจัดประชาคม เพื่อทบทวนแผนชุมชนและแผนพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และชี้แจงทำความเข้าใจยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมจัดลำดับความสำคัญของโครงการพัฒนาตามสภาพปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริงของชุมชน หมู่บ้าน

(3) การจัดประชุมประชาคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการได้พร้อมกันกับการประชุมเพื่อจัดทำแผนชุมชน แผนพัฒนาหมู่บ้าน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจสอบถามหน่วยงานอื่นที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ และนำเรื่องเข้าประชุมพร้อมกันก็ได้ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน

5. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนและจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตั้งงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานได้ตามความเหมาะสม และจำเป็นตามแนวทางที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยต้องคำนึงถึงสถานะทางการคลังของตนเองเป็นหลัก

6. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้รูปแบบ คำโศกณพัฒนาสามปี โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

ประกอบด้วยลักษณะของแผน วัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยนำเสนอ ดังนี้

1.1 ลักษณะของแผนพัฒนาสามปี

1.2 วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

1.3 ขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

1.4 ประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

ส่วนที่ 2 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 สรุปผลการพัฒนาท้องถิ่นในปีที่ผ่านมา

3.1 การสรุปสถานการณ์พัฒนา

3.2 การประเมินผลการนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติในเชิงปริมาณ

3.3 การประเมินประสิทธิผลของแผนพัฒนาในเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 4 การนำแผนพัฒนาสามปีไปสู่การปฏิบัติ

4.1 แนวทางการพัฒนาหรือกลยุทธ์ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

4.2 บัญชีโครงการพัฒนา และบัญชีประสานโครงการพัฒนา

- ผ 01 บัญชีโครงการพัฒนา

- ผ 02 บัญชีประสานโครงการพัฒนา

- ผ 03 บัญชีสรุปโครงการพัฒนา

ส่วนที่ 5. แนวทางการติดตามและประเมินผล

5.1 กรอบและแนวทางในการติดตามและประเมินผล

5.2 ระเบียบ วิธีในการติดตามและประเมินผล

ภาคผนวก ก รูปแผนที่ตามแผนพัฒนาท้องถิ่น

ข การประเมินคุณภาพแผน

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผน ดังนั้นหากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มิได้กำหนดสมัยประชุมสามัญไว้ภายในเดือนมิถุนายน ให้เสนอขอเปิดประชุมวิสามัญ เพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปี โดยให้พิจารณาดำเนินการ และเสนอนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายน

7. เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้แผนพัฒนาที่อนุมัติแล้ว และนำไปปฏิบัติ รวมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อำเภอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกัน ภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศใช้ และปิดประกาศ โดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน สำหรับโครงการที่เกินศักยภาพของท้องถิ่น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ พิจารณาดำเนินการต่อไป

• วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

1. เพื่อให้การบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปเพื่อประโยชน์ สุขของประชาชน โดยมีแผนพัฒนาเป็นเครื่องมือช่วยผลักดัน และสนับสนุนให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ

2. เพื่อแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงและสอดคล้องกันระหว่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี

3 เพื่อแสดงแนวทางและทิศทาง รวมทั้งเพื่อเป็นการประเมินผลการพัฒนาในช่วงเวลาสามปี ว่าสามารถสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนามีประสิทธิภาพตามเป้าหมายหรือไม่

4. เพื่อเป็นการจัดเตรียมแผนงานและโครงการพัฒนาต่างๆ ให้อยู่ในลักษณะที่พร้อมจะบรรจุลงในเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปี และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ทันทีที่ได้รับงบประมาณ

● ขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 (ข้อ 17) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี สรุปได้ดังนี้

(1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่น กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาคมและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

(2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมประเด็นหลักการพัฒนา ปัญหา ความต้องการ และข้อมูลนำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(3) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(4) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปี ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อนแล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป

● ประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

ประโยชน์ของแผนพัฒนาสามปี มีอยู่หลายประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การบรรลุจุดมุ่งหมายตามยุทธศาสตร์การพัฒนา พันธกิจ และวิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการบรรลุจุดมุ่งหมาย (Attention of Objectives) มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการวางแผน เพราะการวางแผนทุกครั้งย่อมต้องมีจุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้ ถ้าจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้มีความชัดเจน ก็จะช่วยให้การปฏิบัติตามแผนมีทิศทางมุ่งตรงไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างสะดวกและเกิดผลดี

2. เกิดความประหยัด (Economical Operation) การวางแผนเกี่ยวข้องกับการใช้สติปัญญาเพื่อคิดวิธีการให้องค์กรบรรลุถึงประสิทธิภาพ เป็นการให้งานฝ่ายต่างๆ มีการประสานงานกันดีกิจกรรมที่ดำเนินการมีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน ก่อให้เกิดความเป็นระเบียบในงานต่างๆ ที่ทำสิ่งเหล่านี้เป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ อย่างคุ้มค่านับว่าการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความประหยัด

3. ลดความไม่แน่นอน (Reduction of uncertainty) การจัดทำแผนพัฒนาสามปีเป็นการลดความไม่แน่นอนในอนาคตลง เนื่องจากการใช้จ่าย และการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ และสังคมโดยรวม การวางแผนพัฒนาสามปีจึงช่วยให้เกิดความแน่นอนในการใช้งบประมาณ เนื่องจากการวิเคราะห์พื้นฐานของข้อเท็จจริง

4. ผู้บริหารท้องถิ่นใช้เป็นเกณฑ์ในการควบคุม (Basic of Control) การดำเนินงานของท้องถิ่นได้ เพราะการวางแผนและการควบคุมเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ ต้องดำเนินการคู่กัน และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การควบคุมจะทำให้การใช้งบประมาณและการดำเนินโครงการสัมพันธ์กัน

5. ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี (Better Coordination) การจัดทำแผนพัฒนาสามปี ช่วยให้สร้างความมั่นใจในเรื่องความเป็นเอกภาพ ที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของเทศบาลในอนาคต ทำให้กิจกรรมต่างๆ ที่วางไว้มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน มีการประสานงานที่ดีในฝ่ายต่างๆ ใน พื้นที่เขตตำบล รวมทั้งเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายอีกด้วย

6. แผนพัฒนาสามปี เป็นเครื่องมือช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้พิจารณาถึงความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการดำเนินงานต่างๆ ที่อาจมีความเชื่อมโยงและส่งผลทั้งในเชิงสนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อกัน

7. เพื่อให้สามารถตัดสินใจกำหนดแนวทางการดำเนินงาน และใช้ทรัพยากรการบริหารของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรด้านการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างถูกต้อง

8. สามารถกำหนดทิศทางในการดำเนินการในอนาคต โดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและยั่งยืนในการพัฒนา
9. สามารถนำแผนการดำเนินงานไปปฏิบัติได้ตรงกับวัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายตามกลยุทธ์ที่กำหนด
10. ทำให้การดำเนินการตามแผนพัฒนาสามปีมีความต่อเนื่อง ไม่มีรูปแบบที่ตายตัวสามารถยืดหยุ่นได้มีเอกภาพ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสามารถสร้างระบบการติดตามประเมินผล
11. ส่งเสริมภาพพจน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น